

PROGRESUL

Abonamentul:

Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.Foae socială-culturală.
Apare în fiecare Sîmbătă.Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 29.

Porunca 6.

Cea mai veche codificare a ordinei publice se zice a fi decalogul, adică cele 10 porunci dumnezeiești, pe cari le învățăm încă de mici în școala primară. Le învățăm însă mai mult pentru a le ști, pe dinafară, decît a ne și ține de ele în viață.

Învățătorul grijește de învățarea lor, cu joarda, ear preotul la rîndul său grijește ca adulții să nu le uite. Înaintevreme în părțile noastre era zăconul că logodnicii nu erau admiși la taina căsătoriei — până nu șiau dearestul *Tatăl nostru* și *Poruncile*. Dar nimeni nicăiri nu s'a îngrijit că aceste „porunci dumnezeiești“ să fie și ținute. Astfel am ajuns a constata faptul, că poporul nostru, orcît de bigot, cum îl știm, *nu este religios*, pentru că n'a fost pîn'acum deprins a ține poruncile dumnezeiești. Frica de Dumnezeu se manifestă ș'acum, ca la strămoșii noștri, mai mult prin datinile păgînești. În multe sate românești babele nu cutează să iese din casă Marția după ce începe a amurg. În multe localități din Valea Cărașului s'arbează țărani și pe „Martini“. Aici în Oravița-română în multe case se ține și praznic la Ioan Zlataust, pe care l-au vîrit creștinii în ziua Zeului Marte.

Dar să ne lăsăm de poporul-copil, și să ne dăm seamă chiar și de intelectualii cei cu fantazia înfrînată prin puterea învățaturii mai înalte. Întrebîndu-se fiecare căr-

turar, cu mîna pe inimă, nu știu zeu, cine ar putea mărturisi, fără nicio adumbrire de fariseism, că a ținut pestetot cele 10 porunci dumnezeiești. Ba „domnii“ nici că le mai știu spune, fie și numai din buze ca țărani. Și cutoateasta să nu îndrăznești a înovăți pe cineva că nu e religios... Fruntașii noștri în soboare declamează totdeauna cu gura plină vorba *bisericii*, dar, o Doamne, dacă i-ai prispi cu vr'o întrebare referitoare la bazele bisericii noastre strămoșești, te-ar ține de un tulburator al ordinei, de un jignitor al moravurilor „moderne“.

Cu poruncile stăm și azi ca și pe vremea rezboaelor cruciate, cînd bunăoară: în timpul cît își făcea Gottfried de Bouillon rugăciunea în biserică, soldații săi au omorît pe ulițele Ierusalimului 70.000 de „necreștini“.

Așa a fost în vechime, așa e și astăzi. Poruncile se învață numai pentru examene orale, nu și pentru a fi privite de călăuze ale vieții „moderne“.

Dintre cele 10 porunci însă la poporul nostru mai des vedem că se calcă în picioare *porunca 6*. Nu înțeleg numai pe sălbaticii cariucid trupește, ci înțeleg pe mulți chiar și dintre notabilii cariucid sufletește...

În cîte cazuri nu vedem cum oamenii își fac supărări unii altora, fără a se mai gîndi la porunca 6, pe care cei cu învățatură o bagatelizează, cînd cineva dintre „mojiți“ s'ar provoca la această lege obsolet-creștinească. Dintre uciderile sufletești, mai dure-

roasă e batjocura ascunsă sub paravanul prieteșugului, care a și dat naștere proverbului nostru național „Doamne păzește-mă de prietini...“

A cădea pe mîna batjocuritorilor, pentru omul simțitor e o fatalitate totatit de desastroasă, ca și suferința celui căzut jertfă pela strîmtorii. Dar cum *năravul din fire n'are lecuire*, pînăcînd va zice Dumnezeu să ne zmîncim odată și noi Români din nesocotirea poruncii sale d'a *nu jigni pe nimeni*, nu ne remîne decît a privi lumea cum este, nu cum ar trebui să fie. Eată cu ce se pot mîngăia și cei vulnerați în lupta electorală dela Caransebeș.

Mi-aduc aminte de o vorbă a mult regretatului nostru Brediceanu, era o vorbă mare ce a pătruns pînă la baere, într'o ședință inv. ținută în Casina rom. din Lugoj: „Măi Fraților, năravul nostru de a nu lăsa pe nimeni dintre noi nezgîrăiat, nu duce la bine...“

Oprindu-mă și cu în societatea altor condeputați ai sinodului din Caransebeș, ca să ne bucurăm cîteva momente, împreună cu „poganii“ din Lugoj, de biruința ce-am raportat-o la Caransebeș, „surisul suveran“ al creștinilor-pogani din Lugoj mi-a pironit gîndul la vorba blîndului Brediceanu, și la porunca 6, asupra căreia mi-a venit să meditez... și voi medita încă multă vreme...

Gheorghe Jianu.

FOILETON.

Vălenii-de-munte

și cursurile d-nui Nicolae Iorga.

— Icoane răzlețe. —

De Mihail Gașpar.

12)

O excursie la schitul Verbila.

Cînd dăduse de cu seara d-nul Iorga parola, unii, mai cunoscuți în partea locului, se cam scărpinaseră pe după urechi.

În era departe schitul.

Cutoateasta a doua zi desdedimineața ne-am regăsit cu toți la gara din Văleni. Ne-am luat bilete pînă la *Măgurele*, un sat din apropiere. Ajunși în gară, ne-am dat jos luînd șoseaua prăfoasă ce ducea în sat.

Sublocotenentul dela 32. Constantin Zagoriț, despre care va fi vorba mai tîrziu, avea bastonul marșalului de drum. Ajunși în comună, ne-am îndreptat pașii spre biserică. Toate căile noastre duceau la biserică, monumente scunde, modeste și mici, ale unui neam sărac, și totuși atît de bogat în mărirea ale trecutului. Biserica din *Măgurele*, al cărei coperiș de tinichea, vopsit cu un roșu strigător, bătea prin întredeschiderea unor nucii uriași ca o chemare vie, nu e tocmai veche. Din darul și îndurarea unei economii naționale neputîndu-se găsi cheia porții, am sărit *more patrio* peste gard în curtea bisericeii.

E zidită în vechea formă a bisericilor de prin veacul al XVII și XVIII. A fost zidită de *Ancuța Oniceasa*, jupîneasă „din neamul dumniilor boerilor Filipești“ și fiul ei Ioan Caromalău, bir Vel Căminar în vremea lui Io. Alexandru Ipsilant Voevod și s'a sfințit de către episcopul *Cozma* al Buzeuului la 11 Sept. 1780. Deasupra intrării un alt genunchi de om, totatit de lipsit de gust ca și întemeietorii, au ridicat un fel de portal. Pe acest portal, destul de înalt, s'a fost urcat Nic. Iorga cînd cutriera Țara, adunîndu-și materialul pentru opul său „Date și inscripții“, împreună cu preotul bisericeii care, neștiind cu cine stă de vorbă, voia să facă el pe ciceronele. Amabil, cînd erau pe coperiș, părintele s'a angajat să descifreze inscripția de pe frontispiciu. D-nul Iorga s'a învoit. Și-a scos însă carnetul, și pănăce bietul părinte se chinuia să descurce literă de literă, textul cu care nu-și mai bătuse capul cei 30 de ani cît a servit ca preot biserica, d-nul Iorga l-a copiat repede și se delecta în nevoițele bietului om. Delaovreme părintele începu să geme:

- Nu merge d-nule!
- N'are de-a face, părinte, am copiat-o eu!
- Aș... nu se poate! Cine ești D-ta?
- Nicolae Iorga.
- Ei, păcatele mele, și înaintea Dtale m'am pus eu să descurc rostul inscripției? Bietul om, era să cadă de pe coperiș.

Înlăuntrul bisericeii este puțin de văzut. Un singur lucru m'a mîngăiat. Subt icoana Mintuitorului îmi bătu la ochi un carton mare alb, încadrat

în lemn. O coroană mare de stejar cuprindea în sinul ei următoarea inscripție:

In amintirea vitejilor
Nastase Constantin
Rusu Barbu
soldați în Reg. 7. Dorobanți 2. Linie
†
1877
Patria recunoscătoare.

Am stat multă vreme în fața simplului carton ce cuprindea numele a doi eroi necunoscuți din acea epocă de glorie din care a răsărit România de azi. M'a înduioșat mult această comemorare, simplă dar frumoasă, care în fiecare Duminecă și sârbătoare grăește, mai mult decît o istorie, generațiilor de azi, de jertfa pentru țară, pentru vatra și căminul sărăcăcius și totuși atît de scump Românului.

Într'acestea ne veni vestea că și trăsurile sînt sosite. Ieșirăm din Biserică și ne aranjăram așa cum s'a putut. În chiote și pocnetul biciului am luat drumul mare al Orlaților, și dăi prin o căldură tropicală și nouri mari de praf ce se înălțau din colbul drumului de țară.

Pe ambele părți un lanț de dimpulețe mici, acoperite pe alocuri, presărate mai des cu mici cătune, cu sate mari ce resăriau, din cuprinsul verde, ca niște sfărături de povești frumoase.

Case noui, grajduri noui pe unde te uiți. Rostul zilelor celor noui, o apropiere de idealul aceluia pe care îl aveam alături în trăsura, și ai căruia ochi mari, expresivi, rătăceau perduți întru

Sculptura, desemnul și pictura în epoca petrei cioplite.

Boucher de Perthes celdintăi a dovedit că oamenii trăiau în Europa în epoca geologică zisă cvaternară, aflând unelte de ale lor făcute din peatră cioplită, întocmai ca ale unor sălbatici de azi dintre cei mai rămași în urmă. Dar Larter, la 1864, a descoperit în peșterile Dordognei, alții aiurea, și oarecare artă. Cele mai vechi urme de artă s'au descoperit de pe la începutul epocii renului, deci în partea din urmă a cvaternarului. Rămân deci oamenii din partea cea veche și din cea mijlocie a acestei perioade tot ca lipsiți de artă.

Maî întâi a fost sculptura de statuî de om și de animale, apoi sculptura numai puțin ridicată de pe placă (ronde bosse) și însfirșit desennare prin linii săpate, maî ales animale.

În acea epocă, mult maî veche decît cei 5—6000 de ani înainte Christos, ai istoriei babiloniene, chineze etc., au trăit artiști dibaci, nu numai în sculptură și gravură, dar și în pictură. Louis Franchet, în „Revue scientifique“, ne spune că picturile cele maî vechi s'au descoperit în peștera dela Altamira (Spania), la 1879, dar oamenii de știință nu voiau să creadă în descoperirea lui Santola, tocmaî fiindcă picturile păreau prea desăvîrșite. Dar la 1895, Riviére a descoperit picturi la fel în peștera Mouthé (Dordogne) și învățații au trebuit să plece capul față de fapte.

Cercetînd cu îngrijire păreții altor peșteri, în cari locuieră oamenii, învățații au dat în foarte multe din ele peste desennuri săpate și peste zugrăviturî.

Vechimea zugrăviturilor din peșteri e de bună seamă maî mare decît a păturilor cari au umplut peșterile, maî tîrziu. Apoi și animalele zugrăvite nu sînt cele de azi, ci din acele vremi depărtate, animale, ale căror oase se află îngropate în păturile de mil de pe atunci. Aflăm zugrăviți mamuși, rinocerî, urși, maî multe feluri de fiare din neamul pisicel, bizoni, reni, cerbi, capre, porci sălbatici, cai, oameni, etc.

Cele maî însemnate sînt însă zugrăviturile dela Altamira: sînt desenne făcute din linii săpate, sînt schițe cu negru, și pe tavanul peșterii picturi în roș și cu negru. Gravurile le-a făcut un artist foarte dibaci, căci proporțiile trupului sînt adevărate și liniile trase diutrodată fără greșală. E aceeași tehnică pe care o cunoaștem de pe lucrările făcute pe os și pe peatră și aflate în pături cvaternare. Foarte bine dau anatomia animalelor și foarte prost pe a omului.

La Altamira s'au aflat și desennuri învățînd oamenii, dar ciudat e, că au capete ca de animale (ar fi măști, ori ca la Egipteni oamenii cu capete de dobitoace?). Unul are un smoc de păr în viriul capului, dar altfel e ras. Ori poate e un smoc de pene, ca la ația sălbatici și barbari de azi. Oamenii sînt goi și țin minile ca și

cum s'ar ruga. Desennurile cu linii negre au semne, al căror înțeles nu se cunoaște. Acestea sînt foarte vechi, căci se vede în cîteva locuri cum maî tîrziu alți artiști au făcut peste el săpături învățînd un bizon și o ciută.

Pe tavan sînt frescuri minunate, cu semne necunoscute și cu animale zugrăvite cu negru, cafeniu și roș, cu tonuri felurite. În unele locuri s'au făcut picturi peste altele vechi. Se vede însă, că maî vechi sînt cele negre. Cele cu maî multe culori învățîscă animale, foarte bine desennate, în poziții felurite foarte bine prinse, cari dovedesc mare dibăcie și chiar cultură artistică.

Contururile și unele amănunte ale trupului nu le-au însemnat prin culori deosebite, ci prin o lucrare de gravură, prin linii și săpături în stîncă.

Aceste picturi nu ne dau scene, ci fiecare animal e lucrat în parte. Săpau cu unelte ascuțite de cremene și zugrăviau cu penele maî late și maî înguste. Vopselele erau lutișor, mangan, etc. Aveau lutișor galben, cafeniu și roș. Din feluri de lutișor tare, făceau creioane cu cari lucrau, ca și pictorii de azi. Din felurile sfărmițoase sau de pulbere făceau culori frecîndu-le pe peatră și amestecîndu-le cu grăsime sau măduvă. S'au găsit și vasele de peatră și de os, în cari păstrau culorile.

La unele lucrări au umplut cu culoare liniile săpate, întocmai cum făceau în epoca petrei luciete la podoabele de pe oale.

Ce scop urmăreau locuitorii peșterilor făcînd aceste zugrăviturî și desenne? Cum lucrau în întunec? Solomon Reinach crede, că erau un fel de farmece sau de cult. Lucrau luminîndu-se cu niște opaite în cari ardea grăsime. Unii au crezut, că găsesc dovadă împotriva vechimei acestor picturi în faptul, că pe păreții zugrăviți nu se vede fum. Dar Moissan a arătat, că particulele de cărbune s'au unit cu oxigenul și s'au prefăcut în acid carbonic.

IGIENĂ.

Ingrijirea părului.

Pentru susținerea părului e delipsă să se îngrijiască cumsecade fundamentul părului. În această privință greșesc maî mult bărbații încontra celor maî simple reguli igienice. Nu totașa însă sexul frumos, care pune cel maî mare pond pe îngrijirea și cultivarea părului. Și e dureros, cînd vezi bărbați în floarea vîrstei că și-au pierdut podoaba capului.

Puțini se interesează cum ar putea pune pedecă căderii părului. Cei maî mulți pacienți, nainte de a consulta vreun medic, se lasă tratați de barbieri. Rezultatul, se înțelege, e nul, fiindcă corpul omului nu e o mașină pe care o poți constrînge

după plac să săvîrșiască o muncă mare și grea. Funcția pelei e foarte fină. Schimbările ei recer un tratament cutotul deosebit. Tocmaî deaceia fabricatele speculanților publicate prin anunțurile ziarelor nu au nicio valoare.

Ca la orice morb, așa și la căderea părului natura însăși ne ofere cel maî bun și maî sigur medicament. Să lăsăm aerul și lumina să influențeze asupra pelei capului. Ceice păcătuiesc încontra acestei simple reguli igienice, înzadar caută ajutor în apotecă. Pelea capului va produce păr frumos și bogat, dacă se nutrește bine, dacă oxidația e puternică și circulația vioac.

Pălăria e cel maî primejdios dușman al creșterii părului. Deaceia să purtăm pălărie moale și ușoară, ca să nu apese nervii și vasele de sînge. Să fie provăzută cu o găurice, ca să poată circula aerul și să facem posibilă evaporarea pelei.

La spălarea capului să nu folosim ape de păr necunoscute, căci pot fi periculoase. Spălarea capului s'o potrivim după cantitatea de unsoare a părului. Îl putem spăla tot la 1—4 săptămîni, cu apă curată și cu săpun sau cu o soluție slabă de natriu bicarbonic (soda bicarbonica), ear dacă pelea e simțitoare putem pune și un gălbînș de ou. Maî întâi să se spele capul cu apă caldă, și după aceea cu apă rece.

E o credință foarte greșită, că dacă ne tundem maî adeseori, atunci părul crește maî tare.

Femeile ar trebui să poarte părul despletit. Dar ele sînt sclavele modei.

La peptenat să i-se lase părul direcția lui naturală. Prepararea părului cu foarfecele de ars și cu alte unelte, e de condamnat. Totașa și purtarea perucei. Peptenul și peria de cap, la copii să fie moale, ear la bărbați să fie tare.

Capul copiilor să nu-l spălăm în totă ziua, pentru că părul lor conține puțînă unsoare. Pentru a împedea o uscure prea mare a părului, după spălare, le ungem părul cu oleu de olive.

Dacă fundamentul părului e prea uscat, atunci folosim oleu de migdale sau de ricină.

Pentru a împedea formarea mătrefei, facem seara comprese de oleu de olive, ear dimineața ne spălăm cu apă curată și cu săpun.

Asudarea mare ia luciul părului și-l face frangibil; ear unsoarea supraprodusă, împreună cu părțile moarte al pelei și cu praful din aer, formează un acoperemînt cleios, care atacă fundamentul părului. În astfel de cazuri putem folosi soluții alcalice, alcoolice, sau naftol, ichtyol, thigenol, etc. în concentrări corespunzătoare.

În cazuri cronice, cînd căderea părului este evidentă, folosim medicamente cari iritează pelea, d. e. chinin, cantaridin, pyrogalol, etc.

Cei săraci de sînge, e consult să ia, intern, arsen, și să schimbe clima, mergînd la munte între brazî.

duioșie de copil peste locurile binecuvîntate, se vedea pretutindeni apropierea de lozinca care a zguduit până în adîncuri țara românească: România să fie a Românilor.

Dupăce maî poposirăm pela cîteun puț spre a ne recori și a ne maî spăla coibul care ni-se așeza în nări, în gît, ne văzurăm în fine ajunși la schitul Verbila. În mijlocul cătunului o salcie uriașă ca și care nu am maî văzut își trîntia umbra deasă, cuprinzînd și o crișmă subt dînsa. Tot aci în recoarea umbrei doi funcționari, nescar perceptori de dare, își exercitau în mod patriarhal meseria. Cînd dedură cu ochii de lorga se făcură camfor. Peste drum de această salcie, pe o rîpă destul de prăpăstioasă, avînd în fond o pădure uriașă, se arată uriașa clădire, în formă de cetate, a schitului Verbila.

Schitul Verbila este unul din cele maî vechi monumente de artă din România. Păcat că comisiunea pentru păstrarea monumentelor istorice nu l-a luat încă în posesie, ci îl lasă în grija cătunului, cu mult prea sărac, decît să poată suporta o sarcină atît de mare.

Intrăm pe subt o bolniță uriașă de pe a cărei platformă parecă văd cu ochii sufletești pe gornicii veacurilor apuse, pîndind cu ochi de șoim uriașă deschizătură a văilor. Ziduri mari, crăpate pe alocuri, se înșiră în jurul bisericii, care stă mîndră, și în ruina ei, în acest cuprins de neglijență. Un simbol al mării apuse, în mijlocul unei lumi noui, în mijlocul unei lumi în prefacere. La intrare niște petri vechi, împodobite, servesc

ca trepte de intrare. Pe ele în slavonește următoarele inscripții:

„Acest hram al sfintei preciste Născătoare de Dumnezeu l-a făcut dumniatul Dragomir, Marele Spătar, și dumniatul Toma Ban în luna lui Septembrie 14 zile anul 7048 (1539) și dumniatul Caraciu, al doilea Vistier“.

Tot acolo pe o altă peatră:

„Pe locul de închinare egumenul Andonie și ieromonahul Sava au făcut acest hram. Maistrul Stefan (?) a lucrat“.

Înlăuntrul bisericii, care te covîrșește prin brutalitatea construcției din acele vremi de mărire românească, e puțîn de văzut, cuatît maî mult — material de gîndit.

În fața altarului același carton cu coroană de stejar vestește moartea vitejilor:

Savu Gheorghhe, Dascălu

și

Tanasă Nicolae, Herșu

ambii în Reg. 7. Dorobanți

†

1877

la Smărdan.

În partea femeilor două lespezi de peatră cuprind cenușa cîtorului Stanciu. Pe lespedea de peatră o mină de măestru a eternizat următorul epitaf:

„A răposat robul lui Dumnezeu, dumniatul Stanciu, Marele vistier, pentru că îl prinseră ... cînd Basarab Laiotă ...; în zilele lui Io Radu

Voevod ...; veșnica lui pomenire; în anul 7053 (1544) luna lui Octombrie 1. zi“.

Pe lespedea a doua:

„A repostat roaba lui Dumnezeu jupîneasă Caplea Marea —; s'a scris în luna —, în zile — anul 7000.“

Ceice dă însă interesul cel maî mare acestui schit, este faptul că pe zidul acestei biserici se află unicul chip ce ne-a rămas, a lui Radu Paisie, călugăr și Domn al Valahiei.

Peste fața voevodului crîncen, și milostiv deopotrivă, scurgerea ploii din coperiș a tras o dungă urîță.

Ieșînd afară, cînd ochiul se aruncă din nou spre această rămășiță a vremilor de mărire, te cuprinde parecă un dor vag, nelămurit, după acele vremi strecurate prin prizma feerică a trecutului, cari apar atît de frumoase, atît de curate, în raport cu goana neună a zilei de azi.

Perdut în contemplantarea acestor mărețe ruini, imi venia par'că aud buciumul străjerilor, chemînd gloatele la luptă. În sufletul meu, duios după acei apus de soare al mării românești, începură a vibra alte corzi ...

Vremi apuse, vremi trecute!

Glasul chemător al d-nului Iorga, imi sună în urechi: „În locul acelei vechi mării, se va clădi mărirea nouă a neamului românesc“.

Credo!

Din cele expuse, în articlul precedent și în acesta de acum, cred că s'au putut convinge și cititorii „Progresului” că leacurile oferite de șarlatani și vrăjitori, în contra căderii părului, nu sînt de nicio treabă, ci adevăratul și cel mai bun doftor este natura însăși.

Dr. I. Fometescu.

ECONOMIE.

Noi și alții.

Trebue să căutăm și noi a ne pune cît mai îngrabă în curent cu ideile moderne de economie rațională și sănătoasă, căci înadevăr e trist să vezi la noi *indiferența cea mare*. Păncînd burghezul, ba chiar și lucrătorul, englez, german sau elvețian are însuși ocazie să asculte și să citiască în formă potrivită pregătirei sale atarî idei, — pentru prea mulți din noi acestea sînt: terra incognita. Noi, însă, mulțumim unor prejudeți neînțelese, ne certăm, criticăm, înloc de a face ceva, încît își vine să exclamî văzînd pe cîteun om cu tragere de inimă batjocorit de alții: „Hic abdera”.

Chestiile economice pe prea puțin dintre noi îi preocupă. Nu le cultivăm, pentru că sîntem prea săraci de spirit comercial, — zic unii. Sîntem oameni necăjiți, săraci, zic alții. Nu avem posibilitatea de a sta în curent cu progresele științei moderne, dar, cutoateacestea, de am voi, am putea găsi și noi vreo modalitate de a ne ajuta.

Avem advocați, preoți, funcționari de bancă, și ic-colea și cîțiva negustori români. Dacă, în fiecare orășel ori în fiecare sat, aceștia ar urma pîdele bune ale altora și s'ar lega să convină — să zicem, la o lună odată, dacă nu mai des, — și să discute și să studieze chestiile economice, financiare și sociale, carî ar trebui să ne preocupe, totuși s'ar putea face ceva, — mai mult decît nimic. Și, pentru omul modest, nimic în lume, nu e prea puțin. Se înțelege, la început ar merge greu, am rîde poate, cum ni-e obiceiul, noi de noi; cu timpul însă am începe și noi a înțelege. S'ar citi bucăți bune, articoli aleși, s'ar lucra și discuta și din nimic s'ar face lucruri bune.

Aceste conveniri însă sînt delipsă și pentru cultivarea noastră reciprocă.

Un factor de căpetenie în viața noastră economică sînt a-se considera băncile noastre. Asemănași activitatea acestor bănci cu activitatea băncilor moderne, și veți vedea, că pecînd ale noastre se ocupă aproape exclusiv cu mijlocirea de *credit*, peatunci la băncile moderne mijlocirea creditului a căzut pe planul al doilea. Nu veți găsi cap luminat, economist ori financiar de valoare, să nu admită noua direcție.

În fine, cine ar putea enumera acum toate cîte s'ar putea face.

Admit, vor fi la noi bărbăți, carî s'or fi ocupînd și vor fi în curent cu marile progrese ale operațiunilor de bancă, dar cîta vreme, *nimic nu se dă pe seama publicului mare*, aceste cunoștințe sînt pentru noi nimic. La noi nu poate fi vorbă de oameni binepregătiți. La noi e lipsă de oameni de specialitate, carî să simtă înțelesul ideal al vieții reale, și nu adunătură, care, pusă în mișcare, ar face totacea ce au făcut Țiganii lui Vlad Vodă Tepeș.

În acestea ar consta reforma ce trebue întreprinsă pentru organizarea vieții noastre social-economice.

Aceste ar fi problemele ce ne așteaptă. Noi, însă ne împedecăm zilnic de ele, și totuși nu le vedem. Dece? Pentru că ne-am obișnuit a le căuta prea departe. Nu le găsim pentru că spre acest scop se cere lucrarea continuă, fără preget, fără *cîrtire*, se cere *entuziasm* pentru problemele vieții, carî nu pot fi decît numai reale. Și tocmai acest entuziasm ne lipește, ear nu idealismul de care ne plîngem. De am fi cîtuși de puțin entuziasmași pentru lupta vieții, pentru muncă, am înțelege că *realismul este adevăratul idealism*, ear nu acela, pe care-l plîngem noi și de care noi cei tari ne *temem*. Vă puteți închipui un idealism mai curat decît al sârmanului muncitor, care entuziasmat pentru lupta vieții, muncește orunde l-af pune, muncește din greu, asudă de dimineața până seara, din tinerețe până la bătrînețe, nu se plînge și nici nu cîrtește. Acesta este entuziasmul cald, căci acest muncitor zice: *un trai de muncă e frumos... și mai apoi: cu funul ducă-se în zbor și lipsă și nevoi*.

Cleo.

FELURIMI.

Din ce constă corpul omului? Un învățat englez a voit să știe, că oare e adevărat proverbul vechi biblic, că omul constă din pămînt? Resultatul cercetărilor sale le-a publicat în foaia engleză „Royal Magazine”.

După dînsul, corpul omului e compus chiar din substanțele din carî e compus și un ou de găină. Un om mijlociu corespunde — cam la 1000 ouă de găină. Oxigen, hidrogen, acid, carbonic, poșede fiecare om atîta încît ar putea umplea un balon, care ar fi în stare să-l poarte în aer. Dacă am putea folosi elementele din corp, gazul de luminat dintr'un om singur e destul spre a lumina o noapte întreagă o stradă lungă de 500 metri și luminatul acesta ar costa 18 coroane. Dacă ar succede a transforma în grafit cărbunele ce se găsește în corp, atunci ar ajunge să facem 780 de duzină de creioane. Dacă am putea estrage ferul din sîngele nostru în formă concentrată, am putea face șapte (7) potcoave; conținutul de sare al corpului corespunde la 22 lingurițe de cafea. Ceară și unsoară conține corpul nostru atît de mult, încît am putea face un număr însemnat de luminări. Afară de aceia mai poșede corpul omului 600 grame de fosfor, și această cantitate e îndestulătoare pentru fabricarea a 820.000 de chibrite sau de a otrăvi 500 de oameni. Astfel fiecare om poartă înconștiu o comoară cu sine, dar fără de-a fi în stare a o face folositoare pentru omenime.

CRONICA.

Reposatul protopop gr. cat. al Buziașului și paroh al Silhei, *Dimitrie Grecu*, și-a testat întreaga sa avere, cam 10.000 cor., pentru fondul convictului gr. cat. de studenți, ce are să se înființeze în Lugoj pentru tinerii români, lipsiți de mijloace, carî urmează studiile în Lugoj.

Tinerimea rom. din *Lugoj* carăși și-a început seria de serate literare. Prima șezătoare de felul acesta s'a dat Sîmbătă seara, la care s'a oprit și o parte a deputaților renorși dela alegerea din Caransebeș. Serata a început-o inimosul diacon *Mihail Gașpar* prin o conferință liberă, despre poetul nostru *Octavian Goga*. Părintele Gașpar e unul dintre cei mai activi preoți ai noștri, pe care îl găsim pretutindeni între contribuabilii noștri culturali. Dșoarele *Veturia Tîrfăloagă* și *Florica Barbu* la pian, ear d-șoara *Valeria Chiritia* și d-nul *Dr. Fabiu Ghilejanu* încă s'au ținut bine ca declamatori. Însfîrșit, la cererea publicului, adv. *Dr. Gh. Gîrda*, simpaticul nostru poet jargonist ne-a spus și cu graiul de pe scenă, că „*Tăt Bănatu-i fruncea*”...

După producție petrecerea s'a continuat cu un joc vesel, care a durat până pela mezul nopții, cînd o parte bună a publicului, împreună cu oșpeții pasanți, și-a continuat petrecerea în „surisuri suverane” la „Corso”.

Societatea academică „*România Jună*”, în ședința din 11. Noembrie st. n. s'a constituit pentru anul administrativ 1909/10 în modul următor: Președinte: V. Pauliucu-Burlă, cand. med. — Vice-Președinte: Zaharie Maniu, cand. med. — Secretar I: Coriolan A. Babeș, stud. med. — Secretar II: Dominic Medrea, stud. med. — Casier: Remus J. Doctor, stud. med. — Controlor: Aurel Dorofteiu, stud. acad. de export. — Bibliotecar: Nicolae Lavric, stud. med. — Econom: Eugen Casparovici, stud. med. — Comisia literară: Silviu Dragomir, *Drand teol*; cand. med. Carol Șottl; Dr. iur. Augustin Bardossy; abs. de silv. Băiu Crăciun; stud. acad. de export Nicu Rusu. Comisia de control: Iuliu Crișan, cand. med.; Ilie Piticariu cand. med.; Dimitrie Marmeliuc, stud. în lit.

Ion Nica și *Ema Tannenbaum* din Ciclovamontană, fidanțați. Felicitări!

D-na *Soledad de Villafranca*, prietena lui Ferrer, a adunat un material vast pentru a dovedi nevinovăția lui Ferrer, nu demult executat, și a prezintat o petiție cerînd revizuirea procesului.

La Lugoj, mine se va reîncepe seria de conferințe publice, arangeate subt egida Reuniunii femeilor române din Lugoj.

„*Neamul Românesc*” scrie: Mercuri, 18 Nov. d. profesor universitar Pîrvan, înalte de a-și face cursul de istorie la facultatea din București, a ținut să-și îndeplinească o datorie de pietate față de regretata moarte a lui Augustin Bunca. D. Pîrvan a săvîrșit un frumos act de educație națională, cînd, cu această ocazie, în fața studenților, în picioare, arătînd meritele vieții acestuia și importanța amintirii ei, a subliniat recunoștința ce o datorăm oamenilor noștri mari și decî și lui Bunca...

Vinerea trecută și-a ținut comitetul central al Reuniunii inv. din Eparhia Caransebeșului, la Lugoj, ședința plenară în care s'au deliberat toate agendele curente ale Reuniunii, asupra cărora se va da un raport mai amănunțit în „*Educatorul*”.

Aviatorul englez Latham a făcut o ascensiune la Shalon-sur-Marne, și, deși bătea un vînt aspru, s'a ridicat până la înălțimea de 475 metri, întrecînd astfel recordul mondial de pîn'aci, care era numai de 410 metri.

Protopop al tractului Iliu-Mureșului a fost ales preotul *Zevedei Mureșanu* din Sebeșul-săsesc.

La 20 Noembrie n. a reposat, după lungi și grele suferințe, în ospiciul militar din Alexandria (Egipt), tînărul cadet de marină *Vasile Iovescu*, din Graz, originar din Bozovici. Rămășițele lui au fost transportate la Pola și înmormîntate în cimiterul marinarilor de acolo.

Se pregătesc măsuri internaționale împotriva zaharinei, care face concurență grozavă zahărului din cauza că un kg. de zaharină costă 30 cor. și are putere îndulcitoare cît zahăr de 200 cor. Dar, zaharina e primejdioasă sănătății.

La Lighed a încetat din viață notarul pensionar *Grigore Nicolaevici*.

Castelul din Beiuș al episcopului Radu a ars cudesăvîrșire.

La universitatea din Cernăuți a fost numit profesor de istoria română *Dr. Isopescu-Grecu* deputat național în camera imperială.

Dimitrie Birăuș, proprietarul tipografiei „*Poporul Român*” și-a sărbăt cununia cu d-na *Hortensia Popescu*. Felicitări!

Ex-sultanul Abdul Hamid este separat cu totul de lumea dinafară. Inchisoarea sa nu mai e vila Allatini de odinioară, ci o adevărată fortăreață încunjurată de ziduri înalte.

Și în Ungaria se va introduce monopolul pe chibrite, din care cauză și prețul lor se va urca.

Din celebrul roman al lui Sienkiewicz „*Quo vadis*”, un compositor a făcut o operă, care s'a și reprezentat la Paris.

Tribunalul din Cetinie a osîndit la moarte 5 persoane pentru conspirație. Sentința a și fost executată.

Un misionar, care predică evangelia în Grönlanda printre Eschimoși, a dat de un trib care i-a istorisit de doi oameni albi carî s'au pgorit din cer la ei aproape morți de foame. Alții au petrecut mult timp la Eschimoși pănăce, îmbolnăvindu-se, au murit. Se crede să fi fost André, îndrăznețul aeronaut, care, nainte de asta cu cîțiva ani, a încercat a atinge polul nordic cu balonul.

Nainte cu o lună a plecat o trupă, compusă din 8 soldați americani și 50 de mexicani, în expediție pe insula Tiburan din Golful Mexico, și — au dispărut. Se crede că au fost mincați de locuitorii indigeni ai insulei ca și botanistul Grînderl, care a fost surprins de canibali în călătoria sa de studii.

În tipografia diecezană din Arad au apărut „*4 Colinde*” pentru cor bărbătesc și mixt, culese din Munții-apuseni de *Stefan Ștefu* învățator. De vînzare la librăriile române din Arad și la autor în Ecica-română (Román-Ecska), comitatul Torontal. Prețul 2 cor. plus porto.

Editor proprietar: **Gheorghe Jianu**.

Redactor responsabil: **Alexandru Purgariu**.

De vinzare

casa Nr. 237 din Vrăniut

constătătoare din 3 odăi cu grajd
și grădină.

A se adresa la: **Iosif Nedică**, proprietar
în Oravița-română.

America!

Plecarea: din Havre în fiecare Sâmbătă.
din Wien în fiecare Marți.

Linia franceză.

Bilete de tren americane pentru oricare sta-
țiune cu prețurile originale.

Informațiuni gratuite și franco numai prin
Linia franceză.

Wien IV., Wiedner Gürtel Nr. 16.

15-12 A se observa precis adresa!

Anunț.

Acții d'ale băncilor

din Oravița și jur

le cumpără cu prețuri culante, reclamând
oferte în scris,

Iosif Belgrader și fiul.

Tîrg mare de crăciun
în magazinul
cu articole de mode

al lui

IULIU WEISS

— în Oravița. —

Mare depozit

de costume pentru bărbați și copii.

Palarii.

Magazin enorm de mare

cu ghete pentru bărbați,
dame și copii

în toate culorile și calitățile.

„PLUGARUL“
societate pe acții din Cacova

x-13

dă

5—6%

și plătește și darea după depuneră.
Acordă împrumuturi pe obligațiuni și
amortizare cu 6—7%, ear personale
cu 8%. Escomptează cambii. Asigu-
rează vite și mijlocește cumpărarea de
mașini agronomice.

Anunț.

Cele mai bune, mai moderne și
mai durabile

ghete și cizme

numai la mine se pot căpăta. În magazinul
meu am tot felul de ghete, lucrare exclusiv
în atelierul meu.

După comande pregătesc ghete ameri-
cane, vinătorești, ortopedice și alte
feluri de ghete de cea mai bună ca-
litate, ca: ghete de tină, camașle,
ghete de zăpadă, ghete comode, etc.

Prețuri solide și moderate.

x-22

Cu stimă

BENEDICT CSONGĂR

— Oravița. —

De vinzare o mașină de cusut
pentru păpucări cu prețul de 50 cor.

„SENTINELA“

instituit de economii și credit
ca societate pe acții

în Satul-nou (Réva-Ujfalu)

efectuește toate operațiunile de bancă și
primește depuneră spre fructificare cu
5% interese, plătind insti-
tutul și darea de 10% după interese. La
cerere se trimite deponentilor și cecuri poștale
cu care se trimite bani fără a plăti porto la poștă.

Direcțiunea.

Banca de asigurare

„Transylvania“

fondată la 1868, primește asigurări de viață
și asigurări încontra focului și încontra grin-
dinet etc. în condiții foarte favorabile.

Valori asigurate: 105 milioane cor. — Des-
păgubiri plătite: 7 1/2 milioane cor. Fonduri
de rezervă: 2 milioane cor.

Informațiuni la Direcțiune în Sibiu, strada
Cisnădiei 5., la Agentura principală în Arad,
la Agentura cercuală din Oravița și la
Agenturile locale de prin diferite comune
românești, reprezentate prin bărbați de ai
noștri de toată încrederea.

Farmacia

„La Sf. Gheorghe“

— Oravița —

visa-vis de prăvălia lui R. Goldstein
în strada principală.

În farmacia mea, arangeată modern, se capătă
înafară de

tot soiul de medicamente și
diferite parfumuri franceze,
engleze, pudră, săpunuri

și alte articole de tot felul atit pentru
terance, cit și pentru damele de elită.

Cu distinsă stimă

ADOLF GROS
apotecar.

La

Tipografia „Progresul“

în Oravița

se capătă

totfelul de tipărituri,

cu prețuri absolut solide.

Tîrg mare de crăciun!

Nainte de a Vă face cumpărăturile în capitală sau altundeva, nu întîrziati
a-mi cerceta și

tîrgul mare de crăciun

Nimeni nu e îndatorat să cumpere. Fiecare lucră în interesul său, dacă vine
să-mi vadă

podoabele pentru pomul de crăciun
expoziția de zahăr, totfelul de marfă actuală.

Cu stimă

BARTOLOMEU SAUBERMANN.